

izdatno število obrtnikov iz virov in sil, katere imata zavoda na razpolaganje. Razni člani učiteljskega zbora so imeli lepo število prilik, dajati nasvete, posojati risbe in predloge, izdelovati načrte in detajle po naročilu tukajšnjih in zunanjih tvrdk in naročnikov ter nadzirati dela, ki so bila izročena raznim mojstrom na podlagi tu napravljenih načrtov. Tako se je tudi v minoletem šolskem letu razširil krog onih prijateljev, ki se zanimajo za delovanje šol in ki blagohotno podpirajo težnje učiteljskega zbora.

Poučevalo je v vsem 15 učnih močij, ravnatelj, šest strokovnih učiteljev, 2 pomožna veroučitelja, kaplana pri sv. Jakoba, 2 delovodji, 3 strokovne učiteljice in 1 učitelj risanja.

Za ustanovitve šol so različni lokalni faktorji kar najradodarnije obljubili in odmenili doneskov za podporo ubožnih učencev in učenk. Slavni deželni odbor in slavna kranjska trgovinska in obrtna zbornica določujeta v ta namen leto za letom izdatne vsote, slavna mestna občina ljubljanska je ustanovila za obe strokovni šoli pet „Franc Josipovih ustanov“ po 50 gld. na leto, in slav. kranjska hranilnica je v svoji veliki skupščini dne 22. maja 1890. leta napravila za oba zavoda 16 ustanov po 50 gld. na leto, ki se v spomin poroke presvetle gospe nadvojvodinje Marije Valerije za vse čase imenujejo „Marije Valerije ustanove.“

Ustanov je minolo šolsko leto izplačal deželni odbor 990 gld., trgovska in obrtniška zbornica 710 gld., ljubljansko mesto 250 gld. in kranjska hranilnica 800 gld., vkup 2750 gld.

Število stipendistov je bilo na obeh zavodih 61. Ustanove so znašale od 20 do 70 gld. na leto; povprečno je dobil jeden stipendist 49.21 gld. in jedna stipendistinja 41.42 gold. Ustanove so podeljene učencem in učenkam za vso učno dobo.

Poleg teh zneskov je dovolilo visoko c. kr. naučno ministerstvo v minulem šolskem letu 100 gld. podpore za učence strokovne šole za lesno industrijo, 50 gld. pa za učenke strokovne šole za umetno vezenje. Ti vsoti je ravnateljstvo porabilo za hipne podpore pridnim in vrednim frekventantom.

Navzlic tem izdatnim pomočkom so mnogi učenci in učenke zaradi slabega gmotnega razmerja le iz težka ustrezali svoji nalogi. Učenci prihajajo malone brez izjem iz najubožnejših slojev prebivalstva, tako da roditelji po navadi nikakor ne morejo podpirati svojega otroka. Oziraje se na te okoliščnosti, sklenil je strokovno-šolski odbor oživotvoriti podporno društvo, čegar naloga bi bila, podpirati ubožne, npravne in vredne učence in učenke, kupuje jim šolske potrebščine, odkazuje jim prosto hrano in podpiraje jih v bolezni. Dotični načrt pravil je odobrila deželna vlada dne 2. julija 1892. l., št. 7149; občni zbor pa je nato dne 19. dec. 1892. l. izvolil prvi odbor. To društvo je imelo lani 378 gold. 87 kr. dohodkov in 228 gld. 53 kr. stroškov. (Dalje sledi.)

Obrtniške raznoterosti.

Bolniško zavarovanje. Neka okrajna bolniška blagajnica se je branila izplačati trem delavcem bolniščino, ker jih gospodar pri blagajnici ni bil naznanil. Blagajnica se je sklicevala, da ima sicer pravico zapale doneske od gospodarja iztirjati, ali jej ta pravica nič ne pomaga, ker gospodar nič nima. Ministerstvo notranjih stvari je pa odločilo, da mora blagajnica plačevati bolniščinino. Da mojster sedaj plačevati ne more zaostalih doneskov, to ne pride v poštev, kajti delavci ne smejo biti prikrajšani v pravicah zaradi malomarnosti kake tretje osebe.

Črtice o kmetijski kemiji.

V o d a.

(Dalje.)

Ako se zrak v zgornjih plasteh hitro shladi, da se vodna para zgosti v kaplje, začne iti dež. Čim bolj vlažen je zrak, tem večje deževne kaplje padajo na zemljo. Po letu so včasih debele kakor grah, dočim so po zimi včasih silno drobne, drobnejše nego proso. Po vsem svetu pa ne gre jednako dež. V Angliji, zapadni Franciji, Norvegiji in Nizozemskem imajo največ dežja jeseni. V Nemčiji, sploh v srednji Evropi pa imajo največ dežja po leti. Kraji blizu morja imajo več dežja, nego oddaljeni od morja. Ravno tako je več dežja v gorah nego v ravninah.

V Evropi je tem več deževnih dni, čim bolj gremo proti severju. Število deževnih dni pa nikakor še ni odločilno za to, koliko dežja pade v kakem kraju. V južnih krajih sicer manjkrat gre, ali tedaj dosti močnejše nego v severnih.

Pospešuje pa deževje tudi gozd. Že davno so ljudje prepričani, da so bolj mokri gozdnati kraji, nego goli, če tudi ni bilo o tem nobenih zanesljivih opazovanj. Gozdni zrak je bolj vlažen, nego zrak po golih planjavah, pa tudi bolj hladen. Dež, ki pade v gozdu, precej ne odteče. Četrtno ga obvisi na listih, in zopet shlapi, pa tudi gozdna tla ne spuščajo dalje tako hitro vode. Ostajajo dolgo vlažna, ter dajejo od sebe paro. Drevesa pa imajo tudi nekako zmožnost zgoščevati paro v zraku. Posebno v gorkih krajih se dobe drevesa, od katerih kar kaplje, dasi sicer ni deževalo.

Skušnje so natančno pokazale, da v gozdnatih krajih večkrat dežuje. To je opazoval Studnička na Češkem, drugi učenjaki so pa to opazovali v drugih deželah ali celo v drugih delih sveta. Otok sv. Helena so pogozdili, in od tega časa pade ondu dvakrat toliko dežja, kakor ga je poprej. Mnogo dokazov je, da se je pomanjšalo deževje v kakem kraju, ako so se posekali gozdi. Na otoku Madeira je bil v petnajstem stoletju velik požar uničil gozd in hitro se je opazilo, da je manj deževalo. Na otocih Santa Cruz in St. Thomas je tako jel pojemati dež, odkar so posekali velike gozde, da kmalu postane cela puščava.